

AVUI

DEL DIUMENGE

25 d'agost del 1985

Edita: Premsa Catalana, S.A. Barcelona
Director: Jaume Serrats i Ollé

Preu: 75 ptes.

Impressora: Gràfiques Industrials, S.A.
Consell de Cent, 425

L'humor de Cesc

I TAMBÉ: ■ Un Faulkner primitiu i mític. ■ L'espectacular festival Wagner de Bayreuth. ■ Menú artístic d'estiu a Londres. ■ La restauració en l'art del segle XX. ■ Articles de Joan Perucho, Abel Figueres, Jò Maria Xarrié, Eduard Porta, Joan Troni Turull, Julià Guillamon.

L'AVUI DEL JOVENT: ■ Un conte de M. Assumpció Ribas. ■ Llibres, discos, còmics, jocs i entreteniments.

A. BATISTA

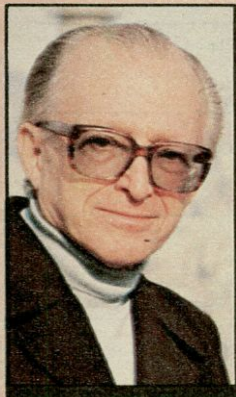
EL DAVANTAL

El canvi, si us plau

Pere Calders

Segons com, semblaria que vivim uns moments feliços. La importància que es concedeix a les aventures amoroses dels personatges polítics (i de folklòrics d'anomenada), inclina a pensar que no tenim gaires maldecaps.

Diuen que qui no té res a fer, el gat pentina. Ara em fa l'efecte que pentinem un gat d'aquells tan ensopits i ganduls, que quan es deixen acaronar és ben bé perquè es lliuren a una generositat imperial. Tots sabem que la premsa del país-estat, en general, és de les pobres d'Occident, sobretot pel que fa al volum de tiratges i al nombre de lectors. Però deu ésser una

situació enganyadora, perquè ens hem assabentat que les exclusives bèsties es paguen a pes d'or. Il·lustres analfabets de segon o de tercer grau cobren amb xifres de milions coses que no escriuen ells, amb la prèvia condició que es deixin retratar la intimitat a tot color. En canvi, les publicacions serioses i de bona fe travessen una crisi greu.

Hi ha una activa compra-venda de bodes i de divorcis, precisament per part d'una classe social que, fins no fa gaire, es mostrava summament sensible (en el sentit de rebutjar-ho amb una irritació revestida de dignitat) a qualsevol intent encaminat a formalitzar separacions. Es veu que han arribat a la conclusió que, ja que hi són, val la pena de tarifar-ho. I ho fan dedicant-hi hores extres, a preu fet, perquè la qüestió del preu és essencial per apuntalar economies parasitàries.

Es podria dir que la pat més espectacular del canvi que ens van prometre és aquesta. No se m'acut què hi hem guanyat, de no ésser l'interès que hi posen les classes populars. Les tenen distretes i enganyades, entretingudes amb els embolics

dels poderosos. Hi ha qui, subjugat per veure qui es quedarà el xalet o el palau —i qui pagarà els estudis a l'estranger dels fills del matrimoni—, s'oblida de les dificultats que té ell mateix per fer cara a les despeses diàries, i com li és de difícil escolaritzar les seves criatures.

Però no n'estic gens segur, tinc una colla de dubtes perturbadors. Hi ha en tot això una barreja d'aristocràcia decadent i de socialisme que no la veig clara. I una tendència de prohoms amb inquietuds proletàries que tenen la feblesa de viure vacances fastuoses. Qui sap si ens volen demostrar que tothom té el dret de passar-s'ho bé. Però i les possibilitats? En aquest punt em fallen els càlculs, perquè em consta que hi ha gent humil amb conflictes de la parella que no poden resoldre per falta de diners. I que amb el carnet d'atur o l'amenaça de quedar-se sense feina d'un moment a l'altre, els falta base a l'hora de projectar vacances.

En aquests moments, em fa l'efecte que ens deuen el canvi, com allò que passa en una botiga quan el caixer o la caixera fan l'orni.

ENTREVISTA

Cesc: «El meu humor no és divertit»

Antoni Batista

Amb tota tranquil·litat, gairebé sense immutarse, un humorista declara que el seu humor no és divertit i no fa riure. Francesc Vila i Rufas, Cesc, columnista o fotògraf d'aquest diari, periodista en qualsevol cas, en clau de dibuix, ploma i tinta xinesa, traç segur i pluralitat de matisos / polisèmia. En la gran democràcia del seu rectangle diari, Cesc se sent representat en els seus ninots / home. Ell i molts d'altres que potser entren en els seus acudits amb el somriure i assoleixen ràpidament el que ell en diu, simfònicament, «segon temps»: allà on sura la crònica i la denúncia o la nostàlgia i la rebel·lia, allà on l'humor no és divertit i no fa riure. Humor catalitzador, potser.

Francesc Vila i Rufas, Cesc, va néixer a Barcelona l'any 1927. Fill del dibuixant Joan Vila i Pujol, D'Ivori, va començar ben aviat a fer ninots, aquests ninots que s'han familiaritzat amb els lectors de l'AVUI des del seu primer número.

Pregunta. En quina mesura l'ambient familiar et va condicionar a l'hora de triar la feina del dibuix?

Resposta. Suposo que hi deu haver un microbi que s'hereta, però després també condiciona veure el pare que dibuixa i tenir els llapis i els pinzells a l'abast. I més si veus que el pare, quan veu que tu també dibuixes, t'animi i li agrada.

“Sóc conscient que la meva feina és periodística, com fer una columna o una fotografia”

P. Quan vas començar a fer gargots?

R. Em van operar d'apendicitis als vuit anys i quan estava convalescent dibuixava, feia ninotets. Quan tenia nou anys vaig publicar el primer dibuix en una revista que es deia «Estels», que va sortir durant la guerra.

P. Recordes la guerra com una experiència traumàtica?

R. Sí, perquè a casa es va passar molt. Passàvem gana, es feia cua als llegums, al pa... La por als bombardeigs. D'altra banda, jo anava a l'Institut Escola de la Generalitat i la guerra —jo tenia aleshores una mica més de vuit anys— em va partir els estudis. Jo havia estat un nen una mica difícil i al principi no m'adaptava. Era un nen una mica reservat, que no jugava gaire, i en entrar a l'Institut Escola vaig començar a funcionar. Aleshores la guerra em parteix.

P. A una persona com tu que, diguem, almenys teòricament, viu de fer riure els altres, el condiciona un fet tan escruixidor com la guerra a l'hora de posar-se davant el paper?

R. Jo suposo que sí, perquè la primera edat pesa molt en la formació d'una persona, però és molt difícil dir a partir d'on.

P. La vostra professió se l'anomena de maneres molt diferents i semblantment passa amb la vostra obra: es parla de ninots, de *monigotes* en castellà...

R. Hi ha una paraula anglesa, que no té traducció, que és el *carton*, el dibuixant d'humor. Perquè, ninots sí que és una paraula adequada, però per a alguns és una mica despectiva. Ara, jo tampoc no faig solament acudits, pinto...

“Estic una mica decebut amb el país en general”

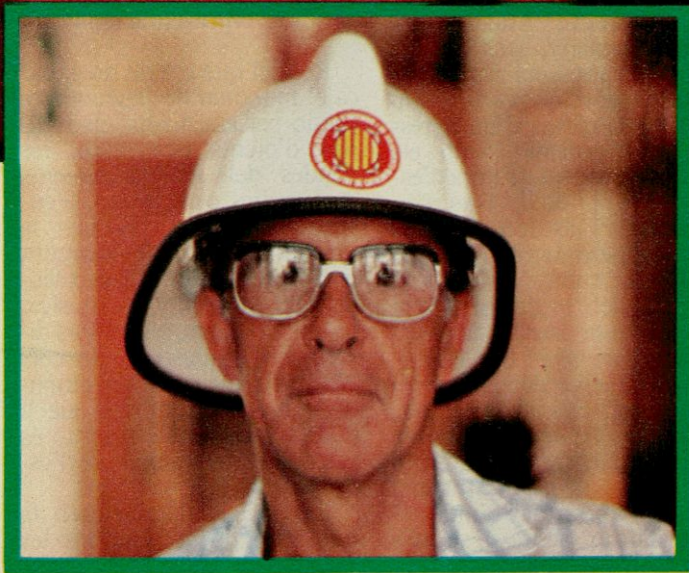
P. I, d'alguna manera, també et deus sentir periodista: des de l'any 1952, que comences a col·laborar al «Diario de Barcelona», fins ara, a l'AVUI, no has deixat de trepitjar les redaccions dels diaris.

R. Sí que dec ser periodista, i en aquella època potser podria haver intentat de tenir-ne el carnet, però ara no té cap sentit. Sóc conscient, sí, que la meva feina és una feina periodística, com fer una columna o una fotografia. Hi ha una preocupació constant per saber el que passa.

P. Des que comences a treballar al «Brusi» fins l'any 1977, en aquest país existeix la censura. De quina manera t'afecta?

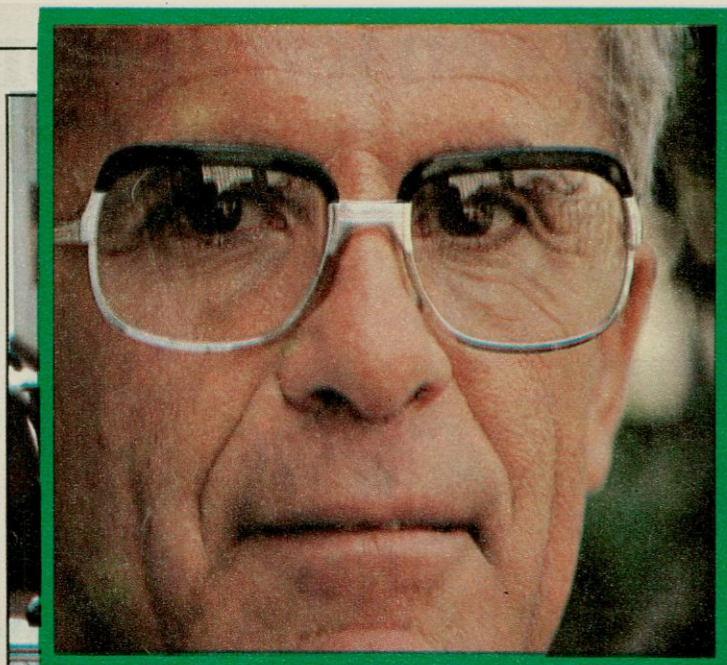
R. M'afecta totalment i suposo que fins i tot t'arriba a deformar una mica, perquè hi ha tota una colla de sistemes per a trampejar, hi ha l'auto-censura, temes que ni els penses... Tot això pot haver anat deformant el treball de la persona. Després, quan la censura acaba, t'adones que ens era més fàcil de fer acudits durant el franquisme; que hi havia uns fronts molts concrets: sabies que tu eres aquí i ells eren allà. Que una quantitat enorme de gent et captava els suggeriments, connectava; hi havia una comunicació entre el qui feia el dibuix i el lector. En el moment en què això s'acaba és molt més complicat, perquè les situacions depenen més de petites circumstàncies, de matisos, i és més difícil fer un acudit, sobretot al principi, perquè veies que et podies carregar coses que no funcionaven; però, com que era el començament d'una democràcia, tampoc no podies fer-ho. Aquell moment va ser molt complicat.

Un acudit de Cesc mostrava un home assegut a la televisió i mirant la cadira. L'ordre dels factors altera el producte i Cesc, que se sent sovint representat pels seus personatges, a la foto, fa viu l'acudit

Cesc, al seu estudi d'un àtic de l'Eixample. Un desordre aparent, però controlat. Cesc treballa aquí preferentment, aprofitant la llum del dia

P. Cesc esperava més del que ens hem trobat després de la mort del dictador?

R. Crec que sí, que seríem capaços de fer-ho millor; però, evidentment, s'ha avançat de com havíem estat a com estem. Potser, però, estic una mica decebut amb el país en general. De vegades dic una cosa que és possible que no hi tingui massa a veure, però que a mi em fa reflexionar: no podem esperar massa d'un país que es deixa destruir els boscos.

P. La teva preocupació pels incendis forestals és manifesta. De quan arrenca?

R. Sempre m'ha agradat l'olor de pi. Jo, de petit, ja era una miqueta delicat i em portaven a la platja i a la muntanya i m'agradava molt estar sota els pins.

P. Els cascs de bomber que tens tenen res a veure amb això?

R. Hi tenen a veure, perquè he fet algunes coses per als bombers de Barcelona i de la Generalitat. He participat en reunions sobre la problemàtica dels incendis als boscos.

“Quan vas pels boscos i veus la porqueria, no t'estranya que també els cremin”

P. Tu, com ho arreglaríes?

R. Jo faria unes coses tan dràstiques... És molt difícil dir «jo ho arreglarí», però em fa l'efecte que sí que ho faria millor que no pas s'està fent. Hi ha molta gent que s'ho tira a l'esquena, que tant se'ls en dona, i gent que estan gairebé al peu del pi. A part que em sembla que no s'actua prou pensant com és la gent. Es diu que els boscos els cremen expressament. Bé, i els embruten expressament també? Quan vas per la carretera i pels boscos i veus la porqueria, no t'estranya que també es cremin.

P. Es pot dir que això és una preocupació ecològica?

R. Sí, totalment.

P. I té un espectre més ampli que el concret dels incendis als boscos?

R. Sí, però penso que les altres coses es poden anar solucionant i que potser d'aquí a deu anys es podran millorar, però el cas dels boscos és diferent: no els tornarem a tenir, i això és terrible.

P. El fet de les indústries contaminants, fins i tot l'has tractat en els teus dibuixos: aquelles xemeneies que apunten homes...

R. De vegades és incompreensible que no hi hagi unes lleis concretes o que, si hi són, no es facin complir. Per exemple, fa molt temps que va sortir una llei que deia que

les motos no podien fer soroll i les motos passen davant els urbans i no diuen res. Les coses no funcionen.

P. Tornant a allò de la censura, quin és el dibuix que et va donar més problemes?

R. Van ser dos o tres. Un que vaig fer després d'unes inundacions a Barcelona, no recordo si el setanta-tres o el setanta-quatre. En l'espai de vuit dies es van reproduir, però en aquest lapse va venir el rei, que aleshores era príncep, a veure d'animar. Quan se'n va anar va tornar a ploure i va tornar a inundar. Jo vaig fer un dibuix en què es veia una barraqueta i un pare i el seu nen que anaven traient galledes d'aigua. El nen preguntava: «Tornaran a venir aquells senyors ministres?». Em van dir que això no es podia posar i al final va quedar: «Tornaran a venir aquells senyors?». Per aquest acudit vaig ser jutjat. Vaig guanyar, però. De la major part de judicis que ens feien es en podíem sortir, perquè les coses, les deixàvem només com suggerides.

“L'home rep les conseqüències de totes les animalades polítiques i socials”

P. I amb els directors de diaris d'aquella època, t'hi havies hagut de barallar?

R. Del «Diario de Barcelona» vaig plegar precisament per això. El director, Enrique del Castillo, sempre em deia: «No em facis aquests patibularis». Era una època en què jo dibuixava molt l'obrер, apedagat, perquè llavors es veien pedaços, amb una miqueta de barba perquè no cada dia s'a-faitaven... Sé que alguna

vegada en Mateu, que era un dels propietaris del diari, deia que com era que es feien aquells dibuixos.

P. Tu no tens un personatge concret...

R. No, és l'home en totes les seves facetes.

P. Hi predominen els dolents.

R. És que l'home està dominat pels dolents, rep les conseqüències de totes les animalades polítiques i socials. Aquest home de vegades està sol i de vegades està dintre d'aquella massa que faig. Quasi sempre jo em sento identificat amb aquest home. I sí que a vegades al meu dibuix hi surt el dolent, però per regla general el que surt és el que és trepitjat pel dolent.

P. Aquest dolent es pot simbolitzar en el buròcrata, el militar...

R. Sí, quan aquest buròcrata abusa; i el militar crec que no hauria d'existir.

P. A banda dels personatges, hi ha diverses temàtiques constants en els teus dibuixos. Com sintetitzaries els missatges que pretens transmetre?

R. El missatge del nen que engega l'estel i no li arriba a l'últim pis de les cases altes que l'envolten és el de l'ofegament, la impotència, la pèrdua d'aquella obertura d'espais que hi havia. Les cues i les autopistes que no tenen sortida són l'absurd de la vida. Fins i tot a vegades hi ha gent que camina de cap per avall o amb els peus al revés o sense posar-los a terra... Hi ha tantes coses que són més absurdes que tot això i que, en canvi, acceptem...

P. Notes el *feed-back* de la teva obra? La gent et comenta el que fas?

R. Sí, i de vegades hi veuen coses diferents, coses en les quals jo no havia pensat.

P. L'últim llibre que has

publicat es diu *No és broma*. No és una mica dramàtic que un llibre d'humor es digui «no és broma»?

R. Sí, però és que en realitat el meu humor no és un humor divertit, no fa riure. I això no vol dir que alguna vegada l'entrada sí que faci riure, però el que val és el segon temps.

P. Ets organitzat en la feina?

R. Sóc bastant desorganitzat. Intento d'organitzar-me, però a vegades no puc fer una cosa o bé perquè em fa por començar-la o per qualsevol altra cosa. I haver de fer un dibuix m'obliga a rumiar, forçar la màquina a vegades, tot i que els acudits més macos són els que surten espontàniament. Després, procuro treballar als matins, per aprofitar la llum del dia. Si estic fent coses de pintura, pinto al matí i faig l'acudit a primera hora de la tarda. De nit treballo poc, i gairebé sempre quan no són coses de color; però, vaja, no treballo gaire de nit.

P. A vegades et surt alguna cosa que no havies pensat?

R. Moltes vegades i, segons com, m'agraden. És important la intuïció.

P. Joaquim Molas, en el pròleg de *No és broma*, destaca la teva faceta de miniaturista, del gust pel detall. T'agrada especialment filar prim a voltes?

R. Hi ha coses que les faig inacabades, buscant una expressió o un moviment. D'altres, en canvi, no: experimento i busco. Jo havia fet esmalts a l'Escola Masana, on vaig anar entre els tretze i els vint anys. Vaig aprendre-hi la tècnica de l'esmalt al forn i això em va portar a mirar els detalls. A més, sóc observador.

P. Dins de la teva professió, pots dir qui t'agrada?

R. N'hi ha molts que m'a-

graden. Tots tenen moltes coses que són molt interessants, i no defujo de dir que molts d'ells em podem haver influït, com jo he pogut influir-los a ells. A part que n'hi ha que ni em coneixen, com l'Steinberg americà, que per mi és el millor del món. Aquí, reconec que al principi en Mingote em va influir una mica.

“M'agrada jugar al dòmino amb els amics, anar a la platja, les bitlles i el ping-pong”

P. A banda dels dibuixos d'humor, de la teva feina, què és el que més t'agrada, com passes el temps?

R. M'agrada jugar a dòmino amb els amics, anar a prendre el sol a la platja, banyar-me; m'agrada jugar a bitlles, a ping-pong... No m'agrada jugar a escacs, perquè fa pensar massa; i com que la meva feina és de pensar, em poso nerviós.

Pensant, pensant, Cesc té al cap una nova idea, «un llibre que em fa molta il·lusió». Un llibre d'humor experimental: «suposo que hi perdre diners, però hi gaudiré molt». Es podria dir que Cesc vol publicar els seus *off-the-record*, el que hi ha ençà del que fa públic. El dibuix improvisat que queda en un paper o el quadre que no va a l'exposició. Com ell diu, «un llibre que tingui sentit, però en el qual els dibuixos siguin el que vagi rajant»; de contrastos entre peces molt treballades i d'altres molt senzilles; de començar en una pàgina i acabar a la següent... O bé «que hi hagi una taca, perquè a vegades una taca fa bonic».

A. BATISTA